

Mgr. Jitka Čiháková a Mgr. Oldřich Krulík, Ph.D.

Regionální přeshraniční spolupráce: Příklady z obou Amerik

Anotace

Stručné pojednání se snaží jednak zmapovat příklady respektive potenciál pro regionální přeshraniční spolupráci v Americe, stejně jako srovnávat tamější situaci s určitými standardy, uváděnými ve vztahu k Evropě.

Klíčová slova

Regionální přeshraniční spolupráce, Amerika, srovnání, potenciál.

Summary

A brief essay that seeks to map examples or potential for cross-border cross-border cooperation in America, as well as to compare the situation with certain standards in relation to Europe.

Keywords

Regional cross-border cooperation, America, comparison, potential.

Regionální přeshraniční spolupráce: Příklady z obou Amerik

Poměrně komplexní sondou do situace v **Latinské Americe** může být studie z dílny Meziamerické rozvojové banky respektive Johns Hopkins University (Baltimore). Spolupráce či interakce se může týkat pracovního trhu, ochrany životního prostředí (ale i jeho znečištění, například při těžbě surovin), spolupráce v boji proti kriminalitě, vytváření společných turistických „balíčků“ (zejména v Karibiku – plavby výletních lodí od ostrova k ostrovu) a podobně. Tím, co spolupráci usnadňuje, je logicky žádná nebo nízká jazyková bariéra, tedy jev v Evropě nevídaný.¹ Na okraj je zmíněna i role Severoamerické zóny volného obchodu, což se však netýká většiny zemí tohoto kontinentu.

Organizace amerických států

Organizace amerických států je jednou z nejstarších formalizovaných regionálních organizací na světě, která se datuje od 1. mezinárodní konference amerických států, která se konala ve Washingtonu od října 1889 do dubna 1890. Toto setkání schválilo založení Mezinárodní unie amerických republik a scéna byla stanovena pro tkaní sítě ustanovení a institucí, které se staly známými jako inter-americký systém, nejstarší mezinárodní institucionální systém.

Organizace vznikla v roce 1948 podpisem Charty Organizace amerických států v Bogotě v Kolumbii, která vstoupila v platnost v prosinci 1951. Následně byla pozměněna Protokolem Buenos Aires podepsaným v roce 1967, který vstoupil v platnost Únor 1970; protokolem Cartagena de Indias podepsaným v roce 1985, který vstoupil v platnost v listopadu 1988; protokolem Managua podepsaným v roce 1993, který vstoupil v platnost v lednu 1996; a Washingtonským protokolem podepsaným v roce 1992, který vstoupil v platnost v září 1997.

Organizace byla zřízena tak, aby mezi jejími členskými státy – jak je stanoveno v článku 1 Listiny – vytvořila „řádek míru a spravedlnosti, podporovala jejich solidaritu, posílila jejich spolupráci a bránila jejich svrchovanost, územní celistvost, a jejich nezávislost.“

Dnes Organizace amerických států sdružuje všech 35 nezávislých států v Americe a je hlavním politickým, právním a společenským vládním fórem na polokouli. Navíc uděluje trvalý statut pozorovatele dalším státům, stejně jako Evropské unii.

Organizace používá čtyřstupňový přístup k účinnému provádění svých základních cílů, založených na hlavních pilířích: demokracie, lidská práva, bezpečnost a rozvoj, poskytuje členským státům zásadní podporu při budování institucionální a lidské schopnosti uspokojovat nové výzvy. Generální sekretariát například spolupracoval s členskými státy na jejich žádost s cílem napomoci provádění technických reforem jejich volebních systémů. Poskytla také školení pro vládní úředníky v tak rozmanitých oblastech, jako jsou obchodní jednání a zmírňování přírodních katastrof. Programy Organizace amerických států a stipendia poskytly mnoha občanům regionu možnost rozvíjet dovednosti, které mohou používat ve svých domovských zemích.

Organizace je přední politické fórum v Americe, kde se setkávají nezávislé země ze Severní, Střední a Jižní Ameriky a Karibiku, aby pokročily ve společných cílech a vyřešily své

¹ Beyond Borders: The New Regionalism in Latin America: Economic and Social Progress in Latin America. Inter-American Development Bank. Baltimore 2002, p. 29, 37, 39, 105 and 118. ISSN 0095-2850.

rozdíly. Politický dialog je důležitý v rámci každého ze čtyř pilířů Organizace amerických států – demokracie, lidských práv, bezpečnosti a rozvoje. Bylo to například v rámci Organizace amerických států, kdy členské státy Organizace vyjednály Meziamerickou demokratickou chartu², což je návrh, jak by demokracie měla vypadat v tomto regionu. Ať už se jedná o práva původních obyvatel, územních sporů nebo regionálních cílů pro vzdělávání, Organizace amerických států je místem, kde se mnohostranný dialog uskutečňuje na mnoha úrovních, jako jsou stálé rady, ministerské schůzky a summity procesu Ameriky.³

Hranice Spojené státy americké – Kanada a Spojené státy americké – Mexiko⁴

Nejčastější konstelací, se kterou bývá situace, co se regionální přeshraniční spolupráce týče, poměřována, je stav na hranici Spojené státy americké – Kanada, respektive Spojené státy americké – Mexiko. Podobnosti a odlišnosti obou konstelací bude patrně nejzřetelnější představit prostřednictvím srovnávací tabulky:

² Friends of the Inter-American Democratic Charter. The Carter Center.

<https://www.cartercenter.org/peace/americas/friends-inter-american-democratic-charter/index.html>.

³ Political Dialogue. Organization of American States. http://www.oas.org/en/about/political_dialogue.asp

⁴ Binational Freight Corridor Study. State Arizona.

<https://azdot.gov/planning/transportation-studies/binational-freight-corridor-study>

GANSTER, Paul; Alan SWEEDLER and Norris CLEMENT. Development, Growth, and the Future of the Border Environment; in: The United States – Mexican Border Environment: A Road Map to a Sustainable 2020 (Paul GANSTER ed.). San Diego State University Press, San Diego 2000.

<https://nrm.dfg.ca.gov/FileHandler.ashx?DocumentID=9565>

Shared Space: Rethinking the United States – Mexico Border Environment (Lawrence HERZOG ed.). United States – Mexico Contemporary Perspectives Series, 2000. http://www.southgeorgiatoday.com/pdfs/shared_space_rethinking_the_us_mexico_border_environment_us_mexico_contemporary_perspectives_series_16.pdf

MARTINEZ, Oscar, J. Transnational Frontiers: Cross-Border Linkages in Mexican Border Societies. Journal of Borderland Studies, 1990, No. 5, p. 79-94.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08865655.1990.9695388>

SCOTT, James, Wesley. European and North American Contexts for Cross-Border Regionalism. Regional Studies, 1999, No. 7, p. 605-617. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00343409950078657>

SCOTT, James, Wesley; Alan SWEEDLER; Paul GANSTER and Wolf-Dieter EBERWEIN. Dynamics of Transboundary Interaction in Comparative Perspective; in: Borders and Border Regions in Europe and North America (James, Wesley SCOTT ed.). San Diego University Press, San Diego 1997.

<https://books.google.cz/books?id=NJ1d7r728IC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

SPALDING, Mark, J. and Paul GANSTER. Sustainable Development in San Diego – Tijuana: Environmental, Social, and Economic Implications of Interdependence. University of California, San Diego 1999.

ISBN 978-1878367402. https://books.google.cz/books/about/Sustainable_Development_in_San_Diego_Tij.html?id=q9yyAAAAIAAJ&redir_esc=y

https://books.google.cz/books/about/Sustainable_Development_in_San_Diego_Tij.html?id=q9yyAAAAIAAJ&redir_esc=y

MEXAL, John et al. Pilot Study for an Integrated Waste Treatment and Disposal System along the United States – Mexican Border: Ojinaga Community as a Prototype. New Mexico State University;

Project No. WQ PP96II-18 97-4, 1997. https://www.academia.edu/10413279/pilot_study_for_an_integrated_waste_treatment_and_disposal_system_along_the_us_mexico_border_ojinaga_community_as_a_prototype

REESE, Laura, A. and David FASENFEST. Border Crossings: Local and Regional Economic Development on the United States / Canadian Border. International Journal of Economic Development, 2000, No. 3, pp. 355-359. <https://spaef.org/file.php?id=1043>

Evropa	Severní Amerika
Jedná se o množství zhruba 40 potenciálně zainteresovaných zemí (a tím pádem i právních řádů, často i jazykových předělů). Ostatně aktuální hranice v Evropě se vyvíjely v procesu delším než tisíciletí.	Ačkoli jsou všechny tři zapojené státy federacemi, jedná se v zásadě o tři právní řády. Jazyková bariéra v „evropském“ smyslu slova zde de facto neexistuje. Hranice jsou ve většině úseků geometrické nebo je tvoří řeky a jezera.
Nejintenzivnější úroveň spolupráce vykazují tradiční (ústrojné) hranicemi rozdělené regiony, do jejichž činnosti jsou zapojeny drobné obce přímo na hranici.	Za nejefektivnější formy regionální přeshraniční spolupráce jsou považovány případy „vyzařování“ velkých aglomerací („metropolitan spillover“ či „urban alliances“). Na hranici Spojené státy americké – Kanada je to aglomerace Detroit – Windsor ⁵ či vodní hranicemi rozdělené dvojměstí Sault Ste. Marie, na hranici Spojené státy americké – Mexiko se jedná o aglomeraci San Diego – Tijuana ⁶ , kriminalitou zmítané dvojměstí El Paso – Ciudad Juárez či hranicemi rozdělené město Nogales v rámci širší „družby“ Arizona – Sonora ⁷ .
Klíčovým motorem přeshraniční spolupráce v současnosti jsou integrační procesy v rámci Evropské unie (která ze společného rozpočtu vyčleňuje finanční prostředky pro přeshraniční aktivity).	Integrační procesy v rámci Severoamerického ujednání o volném obchodu (North American Free Trade Agreement, NAFTA) jsou mnohonásobně volnější. Společné prostředky pro přeshraniční spolupráci v zásadě neexistují.
Dominantní aktéři regionální přeshraniční spolupráce jsou spojeni s oblastí veřejné správy (obce, regiony, státy).	Klíčovými hráči jsou soukromé subjekty (výrobně obchodní řetězce, banky, elektrárenské a vodohospodářské společnosti), usilující o maximální využití komparativních výhod, vyplývajících z existence hranice. Na hranici Spojené státy americké – Mexiko jsou časté přesuny výrobních provozů jižním směrem z důvodů nižších nákladů na mzdy, daně či zajištění bezpečnosti práce. Výsledkem spolupráce často bývají i aktivity v oblasti užitého výzkumu („innovative platforms“, jako například Interhemispheric Resource Centre v Silver City, Nové Mexiko). ⁸

⁵ The Detroit-Canada Tunnel. Windsor Public Library. http://www.windsorpubliclibrary.com/?page_id=42341

⁶ Tijuana River Watershed. Project Clean Water. <http://www.projectcleanwater.org/tijuana-wma/>

⁷ LARA-VAENCIA, Francisco; Juan DECLET-BARRETO and Eric KEYS. Spatial Equity and Transportation Hazard along Cross-Border Trade Corridors: The Case of Ambos Nogales Journal of Borderlands Studies, 2008, June, p. 1-18. https://www.researchgate.net/publication/232930600_Spatial_equity_and_transportation_hazard_along_cross-border_trade_corridors_The_case_of_Ambos_Nogales

⁸ Interhemispheric Resource Center. Social Networks and Archival Context. <http://snaccooperative.org/ark:/99166/w6np963v>

Řada projektů, vygenerovaných zejména po linii Evropské unie, s sebou nese určité pokřivení trhu (dotace, přerozdělování, zvýhodňování či znevýhodňování určitých aktérů), přičemž je argumentováno „vyšším cílem“, kterým je budování přeshraničních vazeb a odbourávání nacionalistických resentimentů.	Neexistuje zde žádná „hlubší“ vize, respektive komplexnější argumentace, obhajující důvody pro spolupráci z politického hlediska. Pravidla trhu jsou neúprosná, není možné prosadit protitržní aktivitu, i kdyby byla sebevíc v zájmu rozvolnění bariérového účinku hranice. Jakmile se určitá aktivita „přestane vyplácet“, je bez sentimentu ukončena. ⁹
Mezi hlavní problémy, kvůli jejichž odstraňování se přeshraniční spolupráce děje, patří odstraňování administrativních bariér a ekonomických nevýhod, plynoucích z blízkosti hranice.	Mezi hlavní problémy, kvůli jejichž odstraňování se přeshraniční spolupráce děje, patří udržení kroku v globální makroekonomické konkurenci a snaha udržet pod kontrolou jevy jako je nelegální migrace, drogová kriminalita, nakládání s vodou a boj s jinými formami znečištění životního prostředí.
Slabinou přístupu je jeho nemalá byrokratizace, politizace (zásahy ústředních orgánů jednotlivých zemí, respektive ústředních orgánů Evropské unie) a zaměření na „boj o dotace“ a s tím spojená schvalovací řízení.	Převažuje zde snaha o věcná a nikoli nutně institucionalizovaná řešení přímo na místě („on the spot“), přičemž lokální zájmy a aspirace údajně úspěšně dominují nad vnějšími ekonomickými či politickými tlaky.
Důležitým aspektem, spojeným s regionální přeshraniční spoluprací, je odbourávání hraničních formalit v rámci budování tzv. Schengenského informačního systému.	Aktuální období „celosvětového úsilí v boji proti terorismu“ znamenalo mimo jiné zpřísnění režimu na dosud v zásadě nehlídané hranici Spojené státy americké – Kanada.

⁹ Je přitom příznačné, že někteří kritici vystupující zejména proti euroregionům na hranici mezi Německem na jedné a Polskem a Československem (Českou republikou) na druhé straně, často hovořili a hovoří o nebezpečí „efektu mexické hranice“.

Latinská Amerika¹⁰

S příklady regionálních přeshraničních aktivit se je možné setkat i v Brazílii (včetně možné interakce s integrovanou součástí Evropské unie – Francouzskou Guyanou).

Latinská Amerika pokrývá dvacet milionů čtverečních kilometrů, dělených 36 hranicemi oddělujícími 18 zemí. Celková hranice se rozkládá na 41 120 km. Také v Jižní Americe jsou hranice branou pro zboží a lidi. Ale pohraniční oblasti stále zaostávají, protože byly až donedávna považovány za střežené oblasti (dokonce i z vojenského pohledu) namísto mostů k sousedům a místem setkávání.

Souběžně, během posledních desetiletí, náročných procesů demokratizace a aktivace hospodářských zdrojů se už některé příhraniční oblasti na americkém kontinentě přibližují více či méně k formálním modelům přeshraniční spolupráce (známým v Evropě i jinde ve světě). Tato nová situace se projevuje v mnoha latinskoamerických hranicích. V posledním desetiletí se pro tyto území rozvinulo mnoho příležitostí k rozvoji přeshraniční spolupráce, a již existuje několik přeshraničních sociálních a ekonomických struktur, některé velmi zajímavé národní podpůrné přístupy a procesy nadnárodní integrace uzavírající kruh víceúrovňového řízení, což je předpokladem úspěšné spolupráce v oblasti přeshraniční spolupráce.¹¹

Ekologické, sociální, ekonomické a politické nerovnováhy ovlivňují latinskoamerické hranice v scénářích velmi bohatých na přírodní a kulturní prvky. Další akce jsou zaměřeny na přiblížení komunit. Formální intervence na těchto hranicích lze rozdělit do tří hlavních os: prostředí, člověk rozvoj a obchod. Jazyková bariéra je v tomto prostředí omezená, což je příznivé pro přeshraniční spolupráci, a to i na brazilských hranicích, protože španělština a portugalština je velmi podobná, nakolik zde jsou zapotřebí dvojjazyčné školy.

Měly by se brát v úvahu i domorodé jazyky, jako je to případ ajmarština v obrovské oblasti včetně chilsko-peruánsko-bolivijských hranic, nebo jazyk Guaraní.

Angličtinou se v současné době domluví v této oblasti 5 milionů lidí.

Domorodé obyvatelstvo je většinou v zemích jako Bolívie a Guatemala a je obzvláště citlivé na tradiční hraniční politiku a špatně vnímá vojenskou přítomnost. Rozvoj přeshraniční spolupráce je však v zásadě spojen s nadnárodním a národním politickým procesem, kde se stává klíčová víceúrovňová správa.

Platforma MERCOSUR¹² (Mercado Commun del Cono Sur – v překladu Společný trh jihu) vznikla v roce 1991 s cílem vybudovat do roku 1995 zónu volného obchodu a celní unii. Jejími členy jsou dvě nejdůležitější ekonomiky Jižní Ameriky – Argentina a Brazílie. Signatáři zakládající smlouvy (Smlouva z Asunciónu,) byly dále Paraguay a Uruguay. Od roku 2012 je členem také Venezuela, přístupová jednání probíhají s Bolívií. Mezi státy s asociační dohodou patří Chile, Ekvádor, Kolumbie a Peru a hraje stále významnou roli v integračním procesu pro členy přidružených zemí.

¹⁰ Termín Latinská Amerika byl prosazen v 19. století Francií. Účelem pojmenování je odkaz ke společnému základu portugalštiny, španělštiny a francouzštiny – které se vyvinuly z latiny.

¹¹ Cross-Border Cooperation in Latin America: Contribution to the Regional Integration Process. Association of European Border Regions, 2010.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/international/pdf/final_report_cbc_la_en.pdf

¹² KURSA, David. Mercosur. Euroskop, 2018. <https://www.euroskop.cz/9139/sekce/mercosur/>

Začal jako hospodářská organizace a rozvinul se na politickou platformu.

Strategický rámec pro rozvoj vztahů ze strany Evropské unie představuje Latinskoamerický regionální program, který vymezuje alokaci prostředků pro období 2007–2013. V rámci tohoto programu bylo z rozpočtu Evropské unie vyčleněno celkem 50 milionů EUR s cílem prohloubit a rozšířit spolupráci s MERCOSUR, redukovat chudobu a sociální nerovnosti v oblasti, podpořit regionální integraci a posílit vzájemné porozumění.

MERCOSUR a jeho sesterská organizace MERCOCIUDADES (uskupení pro vzájemnou komunikaci a spolupráci více než 300 místních vlád v Argentině, Brazílii, Bolívii, Chile, Kolumbii, Ekvádoru, Paraguayi, Peru, Uruguayi a Venezuele)¹³ regionální rozvoj včetně agendy přeshraniční spolupráce sleduje od roku 2006

Strukturální konvergenční fond MERCOSUR (Fondo de Convergencia Estructural del Mercosur, FOCEM) a další by mohly být rozhodující, pokud se jedná o náplň spolupráce a jsou dobře přijímány regionálními a místními aktéry.¹⁴

Přesto mají jiho- a středoamerické země stále značné rezervy. Z výhledu vyplývá, že stále kolem 30 milionů mladých lidí nemají zaměstnání a ani se neúčastní nějaké formy vzdělávání. To je zhruba každý pátý mladý člověk, zatímco průměr zemí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je v této oblasti necelých 15 %.

Dalších 19 % mladých pracuje v neformálním pracovním poměru. Ještě horší je situace z pohledu mladých žen. Tři ze čtyř totiž nepracují v žádném oficiálním zaměstnání nebo se nevzdělávají. Pracují většinou na neplacených místech. Nejméně šest z deseti pak žijí v domácnostech, které svou ekonomickou aktivitu vykonávají v šedé zóně.¹⁵

Další organizací sdružující státy Latinské Ameriky je **Latinskoamerické integrační sdružení**¹⁶ (Asociación Latinoamericana de Integración, ALADI) je mezinárodní organizací působící v regionu Latinské Ameriky. Založena byla 12. srpna 1980 podepsáním smlouvy v Montevideu jako náhrada za do té doby fungující Latinskoamerického společenství volného obchodu. V červenci 2013 měla tato organizace 13 členských států, přičemž jakýkoli další latinskoamerický stát může požádat o přistoupení.

Organizace se primárně věnuje ekonomickým aspektům mezistátní spolupráce zúčastněných států. Klade si za cíle podporovat vzájemný obchod a ekonomicko-sociální rozvoj regionu. Jedním z dlouhodobých cílů je vytvoření společného trhu zapojených zemí.¹⁷

Hlavní příjmy regionu pocházejí z vývozu nerostných surovin, fosilních paliv a zemědělských produktů. Ropa je nejdůležitějším prostředkem získávání národního bohatství v Ekvádoru a Peru; zemní plyn je vývozem Bolívie číslo jedna. Zlato, stříbro, cín a další minerály jsou rovněž bohatě využívány. Dále se zde nacházejí doly na těžbu stříbra v Potosí v Bolívii, kde se stále více používají moderní metody těžby.

Chudoba a využívání přírodních zdrojů obvykle vedou k degradaci životního prostředí, pokud nebudou přijata vhodná opatření k jejich předcházení. Obrovské spoléhání se na

¹³ Mercociudades.org. <http://www.mercociudades.org/>

¹⁴ Cross-Border Cooperation in Latin America: Contribution to the Regional Integration Process. Association of European Border Regions, 2010.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/international/pdf/final_report_cbc_la_en.pdf

¹⁵ MUSIL, Petr. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj o Latinské Americe: Oživení na obzoru, ale potenciál stále nevyužitý. Ekonomický týdeník, 3. X. 2016.

<http://ekonomicky-denik.cz/oecd-o-latinske-americe-oziveni-na-obzoru-ale-potencial-stale-nevyuzity/>

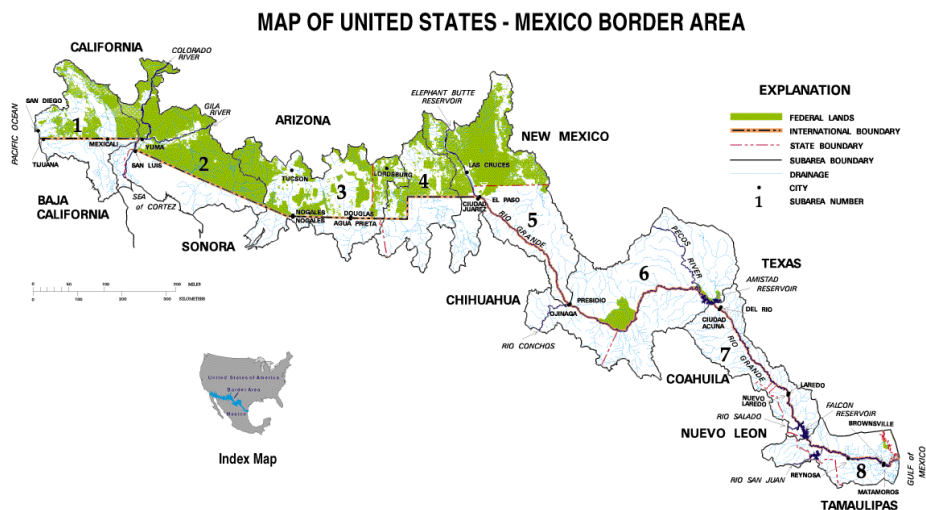
¹⁶ Asociación Latinoamericana de Integración. <http://www.aladi.org/sitioAladi/index.html>.

¹⁷ Asociación Latinoamericana de Integración. <http://www.aladi.org/sitioAladi/index.html>.

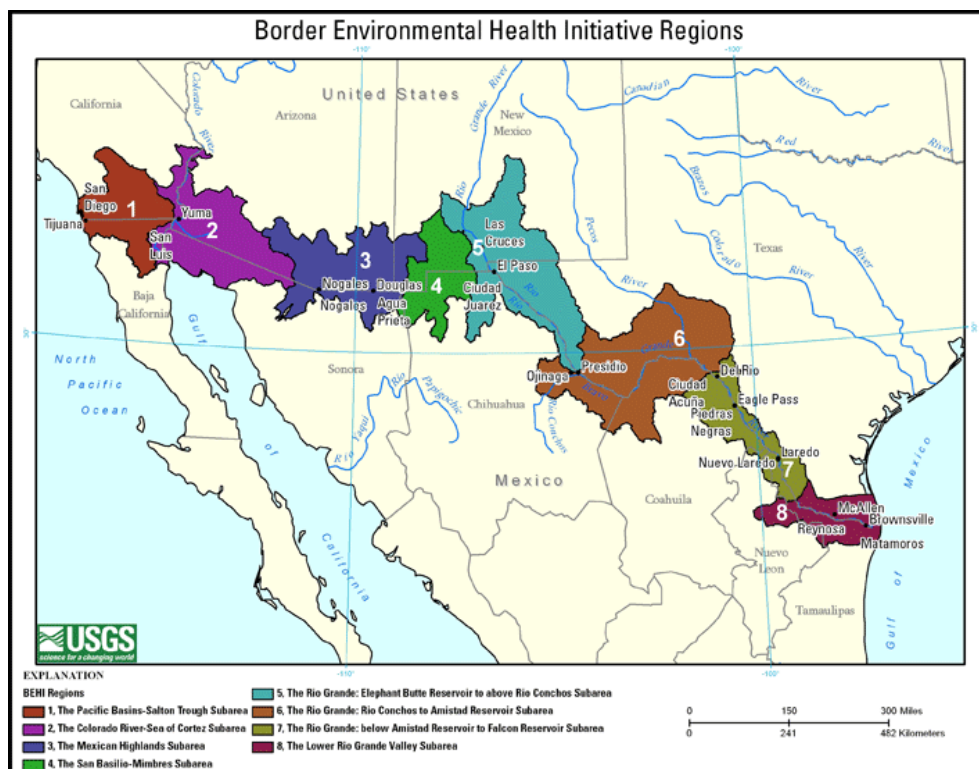
těžbu ropy a zemního plynu, přineslo pro životní prostředí velkou zátěž. Mnoho ropných skvrn způsobilo, že ropa vstupuje do sladkovodních zásob vody místních obyvatel a znečišťuje řeky a toky Amazonky. Těžba devastuje půdu, protože velké části půdy byly odstraněny, aby se extrahovala ruda nebo nerosty. Znečištění způsobuje ztrátu původních míst k životu a dochází ke zničení ekosystémů a přijalo se jen málo opatření, aby nedocházelo k masivnímu ničení životního prostředí. Odlesňování je způsobeno dřevařským průmyslem a využití půdy pro zemědělství. Toto má další důsledek projevující se klimatickou změnu a ničení porostů deštných pralesů, zůstává půda otevřená erozi.¹⁸

¹⁸ South America: Identifying the Boundaries. World Regional Geography, People, Places and Globalization, 17. VI. 2016. ISBN: 978-1-946135-27-8. <http://open.lib.umn.edu/worldgeography/>;
https://saylordotorg.github.io/text_world-regional-geography-people-places-and-globalization/s09-south-america.html

Ilustrace: Základní údaje o území na hranici mezi Spojenými státy americkými a Mexikem.¹⁹

Ilustrace: „Koordinační regiony“ pro ochranu přírody na hranici mezi Spojenými státy americkými a Mexikem.²⁰

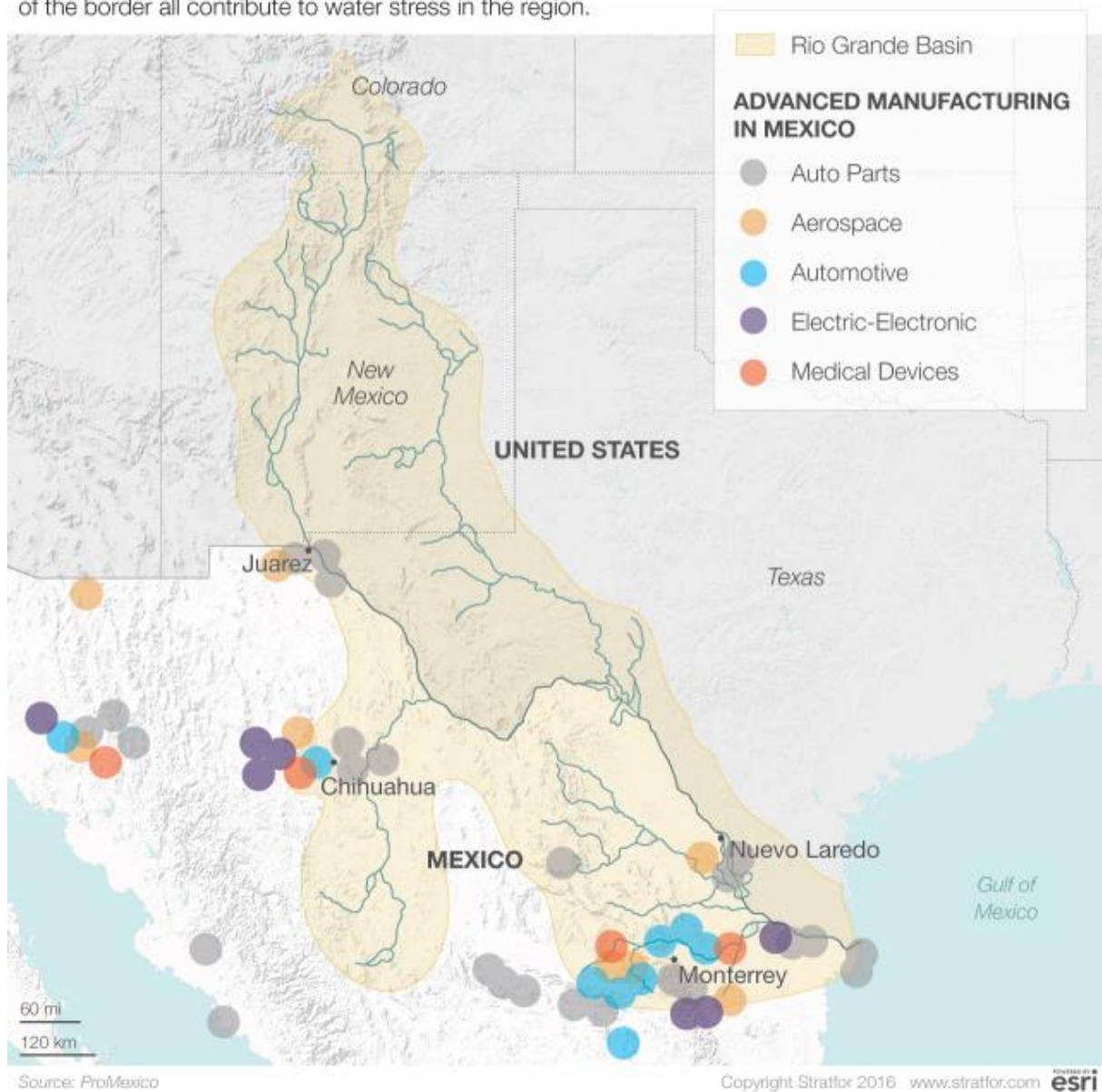
¹⁹ BROWN, Christopher. Transboundary Water Resource Issues on the United States – Mexico Border. Vertigo, September 2005. <https://journals.openedition.org/vertigo/1883>

²⁰ Border Environmental Health Initiative Regions. New Tools for Geographies. The Borderless Workshop. <http://theborderlessworkshop.com/collect/new-tools-new-geographies/>

Ilustrace: „Efekt mexické hranice“ a výrobní kapacity, sloužící zejména pro odbyt na sever od hranice mezi Spojenými státy americkými a Mexikem. Zmíněn je i efekt boje o vodu, která je důležitá nejenom pro průmyslové procesy.²¹

Manufacturing in the Rio Grande Basin

Agriculture remains the primary consumer of the basin's water, but growing populations, the rapid rise of manufacturing capacities in Mexico and energy production on both sides of the border all contribute to water stress in the region.

²¹ Water: The Other U.S.-Mexico Border Issue. Stratfor, 13. V. 2016.
<https://www.stratfor.com/analysis/water-other-us-mexico-border-issue>

SWOT analýza: Severní Amerika

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
• Omezená jazyková bariéra. • Komparativní výhody. • Levná pracovní síla.	• Špatné pracovní podmínky. • Nedodržování bezpečnosti práce. • Chybí institucionální vazby. • Neúprosná pravidla trhu. • Byrokratizace.
O – Příležitosti	T – Hrozby
• Zlepšení procesu integrace v rámci Severoamerické zóny volného obchodu. • Inovační projekty. • Budování infrastrukturních projektů.	• Nelegální migrace. • Drogová kriminalita. • Znečištění životního prostředí. • Terorismus.

SWOT analýza: Latinská Amerika

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
• Obrovské přírodní bohatství. • Komparativní výhody. • Levná pracovní síla. • Podobnost jazyků (kromě domorodých). • Nejrychleji se rozvíjející ekonomiky světa.	• Vysoký přírůstek obyvatel. • Vysoká nezaměstnanost mladých lidí. • Nedostatečné vzdělávání. • Šedá ekonomika. • Vysoká míra korupce.
O – Příležitosti	T – Hrozby
• Využívání obrovského energetického potenciálu řek. • Vznik organizací napomáhající integraci (MERCOSUR, ALADI a další). • Těžba surovin. • Zemědělství. • Cestovní ruch.	• Nelegální migrace. • Drogová kriminalita. • Znečištění životního prostředí. • Kácení deštných pralesů.